

Escola Xarau

Cos, moviment i aprenentatge

“Aturar el cos d'un infant és negar-li l'aprenentatge i la recerca de qui és”

(Espai Senda)

Actualment les persones vinculades amb el món de l'educació ens trobem amb el repte de millorar la pràctica educativa per ajustar-nos a les necessitats dels infants que acompanyem. Com a conclusió de les investigacions que es duen a terme, els nous paradigmes educatius aposten cada vegada més per deixar de banda la passivitat dels infants i fer que aprenguin des de l'acció. Intentar separar el cos i la ment amb l'estricta divisió dels continguts en diferents disciplines o assignatures o aturar el moviment del cos d'un infant obligant-lo a seure durant estones molt llargues en una cadira, donant importància només al pensament, pot esdevenir un error. Aquesta idea, però, no és del tot nova i persones com John Dewey o Maria Montessori ja van defensar en el seu moment la importància d'aprendre fent, de l'acció en la construcció del coneixement.

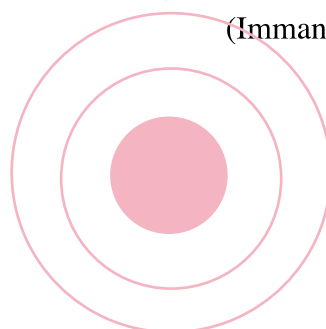
El moviment forma part de nosaltres des del moment del naixement. És a través del nostre cos que percebem els estímuls de l'entorn i el moviment ens permet interactuar, conèixer i modificar el

que ens envolta. Les nostres primeres experiències d'aprenentatge es donen a través del moviment corporal, la coordinació psicomotriu: tocar, agafar, estirar, reptar, girar-se, gatejar o fer les primeres passes, seran les primeres grans conquestes de l'infant. El domini d'aquestes habilitats ajudarà a construir totes les posteriors.

Des de l'escola sabem que el moviment juga un paper important en l'aprenentatge i és fonamental permetre-ho i estimular-ho. Estem connectats al nostre món a través dels sentits:

“La mà és la finestra de la ment”

(Immanuel Kant)

Les activitats d'experimentació amb sorra, farina, serradures, cigrons o aigua, per posar alguns exemples, permeten ser més hàbils i precisos amb els dits i les mans. Aquest factor serà clau en l'adquisició de l'escriptura, ja que una bona pressió facilita un major control de l'eina i, per tant, un major control del traç. Al mateix temps, explorar l'espai a través del moviment possibilita anar integrant conceptes espacials com "davant", "darrere", "al voltant", "a dins", "primer", "segon"... que els fan ubicar-se amb seguretat davant de l'aprenentatge de la lectoescriptura. Les lletres segueixen un ordre per formar paraules i les paraules necessiten un ordre per construir una frase. El domini corporal de l'espai i l'experimentació amb materials també permeten integrar conceptes de quantitat o numeració com "molts", "pocs", "més", "menys", "petit", "gran", "treure"... que els ajudaran a integrar els conceptes de quantitat, suma, resta, etc. Així doncs, el cos en moviment es converteix en la porta d'entrada als codis més abstractes com poden ser la lectura, l'escriptura o les matemàtiques.

I a l'escola, què en fem?

Dissenyem espais per facilitar el moviment i provocar les interaccions

És des d'aquesta visió que estem transformant la nostra escola. Si el moviment és clau en l'aprenentatge, el disseny dels espais també ha de respondre a la necessitat de moviment.

Progressivament, les nostres aules es buiden d'elements rígids i obstacles. Apostem per dissenyar espais oberts i polivalents que facilitin el desplaçament. El terra progressivament incorpora catifes i zones de parquet amb coixins que conviden a seure-hi o estirar-s'hi. Els nostres espais s'esmicolen en zones diferents que conviden a estar i actuar de maneres diverses: la lectura, la conversa, l'experimentació, la recerca, la creació artística, la manipulació, el treball cooperatiu, etc. Si els espais interiors es dissenyen amb la finalitat de proporcionar estímuls que provoquin un tipus d'acció i aprenentatge, els espais exteriors no poden tenir un tractament diferent. Els patis són igualment una excel·lent oportunitat de moviment, joc i interacció. En aquest sentit, a l'escola Xarau som uns privilegiats. Els nostres patis ofereixen una infinitat de racons i possibilitats que faciliten la creació d'ambients de joc i interacció molt diversos: l'espai de gespa, el jardí elevat, la zona de sorra i aigua, la zona de gronxadors i tobogans, l'espai de raquetes, la zona de jocs tradicionals, el racó de llegir i parlar, el ball i la dansa, etc. Progressivament els nostres patis s'han anat transformant en veritables espais de joc i aprenentatge que faciliten el moviment i l'experimentació a diferents nivells.

Una proposta organitzativa i metodològica que prioritza les necessitats dels infants

Per tal de donar resposta a les necessitats de moviment dels infants, des de l'escola entenem que és fonamental posar la mirada també en l'organització del temps i de les activitats.

Partint d'un enfocament global de l'aprenentatge, hem apostat per agrupar les diferents tipologies d'activitat en franges que es van succeint al llarg de la jornada escolar. Aquesta estructura horària es va repetint cada dia amb un ritme pausat que els infants van interioritzant.

Comencem el dia donant-nos la benvinguda amb una petita conversa, asseguts a terra en rotllana. A continuació, comencem el treball a l'aula, que trobem dividida en diferents microespais d'aprenentatge, cadascun d'ells definit per una proposta flexible i provocadora, de llengua, matemàtiques, art, medi, anglès, etc., en què l'infant pot desenvolupar de manera autònoma les seves potencialitats i al seu propi ritme. Són propostes en què cada nen i nena pot realitzar una gran varietat d'accions i esdevenir així el protagonista del seu aprenentatge, a través de l'observació, l'experimentació, la interpretació, la comunicació, l'exploració, la creació... ja sigui de manera individual, en parelles o en petits grups, segons la proposta o el moment.

Després de l'estona de l'esbarjo, oferim un temps en què els infants es mouen autònomament pels diferents espais i es poden relacionar amb altres companys de la seva comunitat (petits, mitjans o grans). En aquests espais troben diverses propostes a partir de les quals experimenten, observen, descobreixen, assumeixen reptes, investiguen, expressen, etc., propostes que són oportunitats per aprendre en un entorn estimulant on poder desenvolupar el seu creixement de manera natural, respectant els processos personals.

Finalment, acaba la jornada amb una estona de lectura i un temps de treball per projectes en què es potencia l'activitat de grup classe treballant en grups cooperatius. Aquest plantejament ens permet construir aprenentatges amb significat, compartir objectius fent que la comunicació sigui imprescindible, generant la necessitat d'escoltar, expressar i organitzar l'aprenentatge en grup. La diversitat d'activitats que es generen a partir del treball per projectes ens convida a sortir fora de l'aula i interactuar amb l'entorn: anar al mercat a comprar, visitar una cooperativa, fer observacions al bosc, etc. Per acabar, no podem oblidar la importància de l'ús del cos i el moviment com a instrument de comunicació i creativitat: jocs motrius, reptes físics, activitats esportives, dansa i dramatització estan ben presents en moltes de les produccions dels nostres nens i nenes. Aquest tipus d'activitats permeten també l'automatització de patrons motrius cada vegada més elaborats i facilita la interiorització d'hàbits saludables.

Trino Puertas Molina
Mª Carmen Piedra Bueno
 Mestres de l'Escola Xarau